Pocztową należytość uiszczono ryczałtem.
Почтову оплату заплачено гуртом.

РІК III. Львів, 15. листопада 1929. Ч. 21.

УКРАЇНСЬКИЙ ЕМІҐРАНТ

Орґан Товариства Опіки над Українськими Еміґрантами у Львові
ВИХОДИТЬ ДВІЧІ В МІСЯЦЬ.

Редакція і Адм.: Львів, Городецька 95, I. поверх. — Чекове конто П. К. О. 153.315. Телефон 37-14.

Річна передплата на рік 1929: В краю — річно 8 зол., піврічно 4 зол., чвертьрічно 2 зол. в Америці і Канаді — 1 дол. в Бразилії — 2·50 мільрайси; в Арґентині — 3·50 песа; у Франції — 15 франків; в Німеччині — 4 марки. **Один прим. 35 с**

Українські еміґранти! Не кидайте рідної землі!

Вступайте в члени свого Товариства Опіки над Українськими Еміґрантами!
Передплачуйте, читайте і поширюйте свій часопис „Український Еміґрант“!

Адреса Товариства і Редакції: Львів, Городецька 95, I. поверх.

Бюро Інформацій та Помочі Еміґрантам
Товариства Опіки над Українськими Еміґрантами у Львові міститься
у ЛЬВОВІ вул. Городецька ч 95, I. пов.
Урядові години 8—1; 3—5.

Бюро Інформацій та Помочі Еміґрантам
Товариства Опіки над Українськими Еміґрантами міститься
в ТЕРНОПОЛІ вул. Пілсудського ч. 6.
Урядові години 8—3.

Кріза в хліборобстві.

Ціла преса переповнена статтями на тему крізи, яку переживає наше село. Ціни на рільні продукти впали так низько, що не звертають навіть коштів їх продукції. Селянин вивозить ці продукти на ринок, але відразу переконується, що покупців дуже мало, що цих продуктів на ринку багато і що для конкуренції кожний старається продати за якийнебудь гріш. Одночасно цей сам селянин за одержаний гріш не може закупити навіть найпотребніших річей, потрібних для себе чи для господарства. Загальне явище таке: ціни за рільні продукти упали, промислові натомість вироби задержали давну ціну, або навіть підскочили в ціні. Явище анормальне і для села убійче.

Де шукати причини такого стану?

Кожний рільничий край продукує рільні продукти для потреб краю, а також для вивозу за кордон, або, як кажуть, на експорт. Коли експорту нема, або він з якихнебудь причин, припинений, начинається стаґнація або застій, який впливає на знижку цін продуктів в краю.

Польська держава також експортувала за границю певну скількість рільних продуктів. Експортувала до тих країв, які не є рільничі і мусять для своїх потреб ті продукти спроваджувати з інших країв. Під цим оглядом мусіла вона вести конкуренційну боротьбу з експортом інших рільних країв, головно Канади і Арґентини. Боротьба не легка. Рільна господарка в Канаді і Арґентині є наскрізь модерна, є змашинізована, роди збіжжа є більш однородні, висортовані, крім цього ті дві країни продукують масово і спеціяльно на експорт. Надто канадійський експорт є добре зорґанізований збіжевими спілками і через те може вести успісніше конкуренційну боротьбу.

Під тим оглядом не лише Польща, але загалом усі европейські країни, що мають рільничий характер, гірше ситуовані і тому Канада і Арґентина часто виходять переможцями.

Змальовуючи це невідрадне положення, ціла преса подає ріжні ради. Як зарадити лихові, це річ міродайних економічних чинників. Для нас, як для еміґраційного орґану важна інша справа.

Кожна кріза в хліборобстві збільшує з засади

еміґраційний гін. Так завжди було. Коли селянин бачить, що коло нього скрута, то не думає, якби цю скруту вменшити, але якби від неї втекти. І тоді кріпшає в його голові думка, що одиноким виходом з нещастя є шукати нового пристановища, десь в чужій землі.

В таких моментах зараз виринають на поверхні життя ріжні гієни, обманці і дурисвіти, які лише на такі хвилини чекають. Чиж не писали ми в останньому числі нашого часопису, що по селах розкидають невідомі люде летючки і взивають наших людей їхати за море? І хто це робить? Якраз ті гієни, що жиють несвідомістю і кервавицею нашого селянина.

Нераз ми вже остерігали наших людей перед ними, а тепер тимбільше остерігаємо. Ніхто нехай не вірить словам летючок ні устним намовам людей. Хто хоче порадитися, нехай звертається лише до Товариства Опіки над Українськими Еміґрантами у Львові і його відділів на провінції. Читайте уважно наш часопис, бо в ньому найдете все щиру правду і добру пораду. А коли хто дасть себе намовити покутним дорадникам, то з одного лиха може попасти в ще гірше, а навіть може себе цілковито знищити. Перестерігаємо перед тим наших людей, щоби потім не нарікали.

Еміґраційні можливости в 1930 р.

Одна струя нашої еміґрації йшла дотепер до Канади. Цегорічна посуха в Канаді спричинила, що багато еміґрантів, самітних рільників, які виїхали до Канади в цілях заробітку, вже в маю цего року не найшли роботи в Канаді на фармах. Вигляди для рільних робітників в Канаді, в 1930. році не будуть рожеві, длятого рільні робітники, які хочуть їхати до Канади в слідуючім році повинні добре над цим застановитися, чи не підіждати часу, коли Канада буде мати добрі урожаї, а о скільки хочуть їхати, то повинні їхати такі, які через знайомих або кревних будуть мати певність одержати роботу, а також о скільки хочуть виїхати, повинні бути в Канаді найдальше при кінці квітня.

Відносно родин, то ті будуть могли їхати до Канади лише тоді, коли будуть мати по заплаченню корабельної карти за родину, ще капітал найменше 250 або 500 долярів готівки. Готівка ця буде їм потрібна в ціли загосподарования на набутих на сплати фармах.

Друга струя еміґрації наших людей йшла дотепер до Арґентини а частинно і до Бразилії. Посуха в Арґентині спричинила теж брак праці для ріль. робітників. Длятого остерігається перед виїздом туди самітних робітників, бо буде їм тяжко найти якунебудь працю. Родини, які хочуть еміґрувати до Арґентини, повинні вважати, що для них найліпшим є стан Місіонес, де вже є наші еміґранти від кільканайцятьох літ і де еміґранти, що взялися до управи герви мате, це є певного рода чаю, дійшли до добробуту. Лише, їдучи в околиці, де мешкають вже наші кольоністи, займаючися управою герви мате, можуть родини дійти до добробуту.

В Бразилії рільні самітні робітники не найдуть заняття, а родини які хочуть набути фарму, повинні передусім один або два роки побути на більших бразілійських господарствах, так званих фацендах, щоби навчитися тамошньої управи ріллі. Щойно по упливі цего часу повинна така родина вибрати фарму в здоровім місці. Для поодиноких фахових робітників, як теслів, столярів, мулярів, слюсарів, механіків, електротехніків і ковалів є вільні місця так в Бразилії, як в Арґентині. Робітники некваліфіковані можуть лише з великою бідою одержати працю, а заробок їх може їм вистарчити ледви на удержання.

З европейських країв іміґраційним краєм буде Франція, де дотепер наші робітники діставали заняття. В 1930. році кромі Франції прибуде ще Бельгія, де з причини впровадження осьмигодинного дня праці, буде велике запотребовання робітників спеціяльно копальняних і фахових.

Поселення родин на фармах.

Канада, це незвичайно великий край, так великий, як ціла Европа. Його населення виносить однак ледви 10 міліонів. На один квадратовий кільометр не припадає там ще 1 чоловік. З землі, доброї під управу, ледви пята часть є управлювана. В так званих провінціях прерій, в Альберті, Саскачевані і Манітобі лежить ще 25 міліонів акрів землі доброї під управу зовсім не рушених. Край в більшій части це пшенична земля, яка не потребує жадного гною. Де край не є ще управлений, є богато землі порослої травою або так званим низьким лісом. Та земля є відносно легкою під управу. Звичайно по вирубі лісу в літніх місяцях через трактори вичищується землю з коріння і засівається з наступаючою весною. Сотки й сотки квадратових кільометрів є покритих пшеницею, житом і ячменем, а серед цего великого моря збіжжа тут і там видно фармерські доми і червоно помальовані стодоли та стайні. Тепер пливе велика еміґраційна струя в околиці Піс Рівер 500 кільометрів на північ від Едмонтону, де пшениця удається під 60 степенем ширини на висоті Християнії, столиці Швеції. Пшениця з тих околиць одержала на міжнародній рільничій виставці першу нагороду.

Клімат Канади є корисний для наших людей і більше менше такий як у нас. Безперечно, в поодиноких околицях в літі є дуже гарячо, а в зимі морози доходять до 40 степенів понище зера, але так

зимно як і горяч є сухими і з тої причини легкими до видержання.

Фармери мають вигляд здоровий. Безперечно, що також і в полудневій Америці є цілий ряд кольонізаційних околиць, які є здорові, але добра земля в полудневій Америці в тамошних провінціях де зерно управляють є або вже занята або відносно дуже дорога. Наш рільник є призвичаєний до управи збіжжа, а не до управи ростин полудневої Америки і длятого Канада є для него догіднішим кольонізаційним краєм. Розуміється, що в тім величезнім краю канадійськім находиться багато землі неурожайної, пісків, мочарів і околиць підлягаючих сильно морозам. Длятого при набуванню фарм належить бути дуже осторожним. Не повинні рільники, які з родинами прибувають до Канади купувати фарми у першого ліпшого торговця землею. Там є досить інституцій, які служать порадою при набуванню фарм. Пораду таку можуть дістати рільничі родини в канадійськім уряді, у представників обох великих канадійських залізниць, як також в нашім Товаристві Опіки над Українськими Переселенцями в Вінніпеґу.

Платня за рільничі сили робочі в порівнанню до нашої є досить висока. В часі жнив одержують добрі робітники, які розуміються на машинах денно 6 до 8 долярів, при чім відтягається їм один доляр за мешкання і поживу. Наші робітники заробляють куди менше, майже половину цего денно тому, що не вміють обходитися з машинами і не знають анґлійської мови. В часі зими, почавши від листопада до марта одержують рільні робітники місячно лише кілька долярів, а дуже часто лише помешкання і харчі. Причиною цего є, що на фармах в зимі не є потрібна чужа робоча сила, бо пару штук худоби обслужить собі фармер сам. Інакше є на так званих мішаних фармах, де крім управи ріллі ще провадиться молочне господарство. Це має місце переважно в східних провінціях. Там мають робітничі сили також і в зимі заняття як також добрі вигляди зарібків в зимі в лісах. Фармер, який хоче бути самостійний в Канаді і не мати довгів мусить привести з собою два до трьох тисячів долярів.

Рільничі родини, переважно поселюються в провінціях, де управляється зерно: в Манітобі, Саскачевані і Альберті. Ціни за землю є ріжні після цего чи це неуправна земля і поросла лісом і чи в сусідстві є залізниця чи ні. Пересічна ціна за один акр землі, положеної недальше як 10—15 кільометрів від залізниці виносить до 20 долярів, це є за три чверти морґа. В Канаді можна ще одержати від уряду так звані гомстеди, це є наділи землі в висоті 160 акрів за оплатою 10 долярів. Ці наділи землі є, розуміється, досить далеко положені від залізниці і в перших роках мусить фармер старатися витяти дерево, яке находиться на наділі і він є обовязаний щороку певний час мешкати на фармі, вибудувати мешкальний дім і засіяти певну скількість землі, а тоді по виповненню цих річей дістає стале право власности. Канада, це є одинокий край, де ще є можливість без гроша виключно через працю одержати 160 акровий наділ на власність. Розуміється, що родина виїзджаюча і беручи такий наділ мусить мати найменше 250 долярів, яка то квота потрібна їй на куплення найпотрібніших річей, як

О. Кисілевська.

З мандрівок по Канаді.

Один з найкращих спогадів залишив у мені побут в гірському містечкові над „Озером лісів" („Lake of the Woads"), де провела я кілька незабутніх днів. Знайшла я там тиху, спокійну, дивної краси природу й гарних скромних людей, всіх зі сфер робітничих, тихих робітників на народній ниві, що приймали мене дійсно щирим, братнім серцем.

Кенора, заложена двадцять і кілька літ тому тепер є мале, але гарне, чепурне містечко серед гір і лісів, над славним на весь світ „Озерем лісів", що ділиться на багато малих озер, яких береги займають 10 тисяч англійських миль. Озеро це є засіяне масою прегарних лісистих островів і острівців; їх нараховують до 16 тисяч. Один дослідник німець посвятив 25 літ на те, щоб гаразд розслідити ці острови, з яких деякі більші є навіть заселені. В часі кількагодинної їзди по озері бачили ми багато таких острівців. На одних виднілися прегарні деревляні літні резиденції канадійських багачів; на інших є „резерви", себто місця, призначені для індіян, давних панів цеї країни. Тут вони живуть свобідно — таким життям, як давніше: мешкають в шатрах, живляться рибою, звіриною, ягодами; з цього також мають і доходи на своє життя.

В Кенорі багато з українців мають свої дуже гарні й добре уладжені дімки. Є теж гарна українська крамниця, де продають мясо, споживчі та ріжні товари. Власниками цього склепу є п. Гончарик і п. Ратуцький, в якого гостинному домі, окружені якнайтеплішою опікою, перебули ми цих кілька днів. Є ще фабрика содової води, якої власником є теж знаний діяч п. Кокур.

Хоч українців тут не багато й не всі вони горнуться до орґанізації, то все ж свідомі патріоти придбали собі гарну гр. - кат. церкву, положену в доброму місці, на горбі; мають читальню „Просвіти" заложену в 1915. році, яка нині міститься вже у власній гарній домівці з театральною салею. На куртині в цій салі запамятала я повний змісту напис: „В єдности — сила, а в силі — побіда!" Є в Кенорі допомогове товариство (в формі асекурації); його члени платять місячну вкладку лише 50 центів, а в случаю хвороби дістають підмогу; в разі-ж смерти члена, його родина одержує гроші на по-

також живого й мертвого інвентаря в ціли загосподарований.

Нашим людям, які виїзджають на поселення як родини до Канади, дораджується як місце поселення дві провінції: Альберту і Саскачеван раз длятого, що це краї здорові з пшеничною землею, а друге длятого, що є там тисячі наших фармерів, які можуть прийти в поміч новим еміґрантам.

Наше Товариство буде старатися в 1930 році через Товариство Опіки над Українськими Переселенцями в Вінніпеґу, як також при помочі тамошних наших інституцій і священиків вишукувати для родин добрі місця поселення, а також вільні безплатні приміщення до часу побудовання через новоприбувших собі мешкальних домів. Длятого в справі набування фарм в Канаді і можливостей виїзду повинні наші еміґранти засягати інформацій в нашім Товаристві.

Дещо про Канаду.

Один з наших фармерів з Саскачевану пише таке:

„Вже третій рік підряд панує в Канаді неврожай. Рік 1927. був роком градів, рік 1928. був роком морозів, а теперішний рік приніс посуху. Це все відбилося на хліборобстві і фармери понесли через це доймаючі втрати. Крім цього, що того року випали погано жнива, фармери відчувають теж недостачу паші для скоту. Це теж прикре, бо зближається зима, довша як у старому краю, через котру треба перекормити худобину.

Такий стан фармери сильно відчули і багато з них мусіло задовжитися.

Та проте з краю приходять листи, в яких наші люде питаються про Канаду, про життя у ній та виявляють охоту туди їхати.

Канада багатий край. Багатий в плодовиту землю, та підземні скарби, які збережені в її нутрі. Але хто думає, що в Канаді можна без труду здобути багатства і зажити щасливим життям, цей помиляється. Але хто має охоту терпеливо працювати, щоби бути паном на своїй землі, цей може їхати до Канади і є певне, що здобуде там кращу будучність.

В Канаді можна стати скорше самостійним, о скільки еміґрант привезе із собою капітал. Від нас одначе приїзджають люде переважно без гроша. Вони можуть дістати в часі засівів і жнив добре платну працю, в зимі одначе у фармера важче дістати роботу і часто доводиться робітникові проживати те, що заробив літом або шукати праці по лісах. Специяльно в тому році, тому, що були слабі вигляди на цьогорічні жнива, фармери здержали багато праць, які виконуються між засівом і жнивами. Наслідком цього, багато еміґрантів, які приїхали пізно на весну до Канади, довго не могли найти ніякої праці.

По марних жнивах, які були цього року, вигляди на найдення праці для рільних робітників є ще менші. Длятого порадним є, щоби в слідуючому році, ті які хочуть їхати до Канади, були там найдалі з кінцем квітня, бо тоді є вже праця на фармі, а зреш тою, коли хтось працював у фармера в часі засівів, може лекше найти працю в нього в часі жнив. Коли

криття коштів похорону.

Складками, доходами з концертів то що удержують українці в Кенорі свою рідну школу, де сталий учитель, по науці в публичній англійській школі, вчить їхні діти рідної мови, історії, літератури. В міській вечірній державній школі учитель українець п. Ситник вчить англійської мови старших українських громадян. Ну, а від лютого б. р. є тут і жіноче товариство імени Ольги Кобилянської, на якого запросини я з секретаркою й сином приїхала до Кенори, щоби в милому товаристві кенорського жіноцтва й громадян відпочити кілька днів по трудах довгої подорожі.

Наш побут гостинні господарі, жіноче товариство і взагалі кенорські організації старалися якнайбільше уприємнити. Кождий день приносив нам щось нового, гарного ,цікавого.

Одного дня — прогулька автом („ґарою", як тут кажуть) в околицю; там бачимо не лише гарну дику природу: ліси, скелі, цілі гори, іноді наче вилиті з одного каміня, — але заїздимо й до українських фармерів, оглядаємо їхнє не богате в цих горах господарство, яке одначе не обходиться без господарських машин. Ось ми якраз застаємо господаря, який машиною, запряженою в пару коней, косить овес.

Другого дня їдемо на зопросини пана Ситника, учителя державної школи, на німецьку фарму серед глухих лісів над озером „Чорного Осетра". Три дні возимось „бовтами", себто човнами, в товаристві пана Ситника й гостинної пані фармерки та її приятельки з дітьми — по озері: купаємось, ловимо рибу (при чому щупаки викидається, як замало смачну рибу!).

По повороті до Кенори все автами українських робітників — мила гостина в домі робітників, панства Стручинських, а далі знову їздимо оглядати околицю.

В товаристві пані Йонкерової, яка потрудилася з Вінніпеґу нас тут відвідати, робимо інтересну прогульку озером до індіянських резерв — оглядаємо їхні вбогі шатра, навіть після грошевої заохоти фотоґрафуюся з індіянкою, яка держить на руках маленьке жовто - червоне, наче родзиночок дитинятко.

Того-ж дня 24. серпня, у вечорі, при спільній вечері, пізнаємо ширшу кенорську українську громаду, маємо нагоду почути мандолінову орхестру

одначе хтось є в стані відложити свою їзду до Канади до часу, коли там будуть добрі жнива, цей добре зробить. Розуміється, це відноситься лише до рільних робітників, котрі самі в цілях заробітку їдуть до Канади ,але не до родин, які їдуть до Канади з певним капіталом.

Лікарські шикани над еміґрантами.

В останніх часах дуже загострено добір еміґрантів до Зєдинених Держав Америки і Канади під фізичним оглядом. Добирається еміґрантів тільки першої кляси під оглядом здоровля, будови тіла і сили. Лікарі корабельних товариств і консулятів дивляться на зріст еміґранта, його будову тіла і краску лиця. При лікарських оглядинах часто вимірюють на центиметри зріст еміґранта і кажуть йому важитися на вазі.

В сумнівних випадках піддається еміґрантів просвітлюванню рентґенівськими промінями, щоби переконатися про стан серця і легких. На випадок підозріння хороби сухіт або полових недуг піддається аналізі моч і кров еміґрантів. Підозрілих на скірні хороби еміґрантів і при здеформованих місцях піддається їх мікроскопійному і бактеріольоґічному досліджуванню. Звертається увагу на здоровля і силу зубів. Лікар американського консуляту в Варшаві не видає позволення на американську візу, коли еміґрант має нездорові зуби, а дуже часто каже виривати нараз кільканацять пеньків.

Цим загостреним лікарським оглядинам підлягають мущини, жінки і діти — навіть в цих випадках, коли їдуть до найближчої родини — чоловіків, або родичів.

При цій загостреній санітарній контролі розходиться по більшій части тільки про сумніви і підозріння. Це дає поле до надужить, непотрібного мальтретування еміґрантів і наражування їх на ганьбу і кошти лікарських досліджувань.

Еміґрація до Франції.

Спроваджування родин.

Дуже часто трапляється, що наші еміґранти, які працюють у Франції в характері промислових робітників, спроваджуючи до себе свої родини, не присилають їм відповідних фондів на кошта подорожі, віз і т. д., наслідком чого наражують їх на клопоти і втрату часу.

Цього не буде, коли еміґрант, який бажає спровадити до себе свою рідню, перед тим засягне відповідних інформацій в Товаристві Опіки над Українськими Еміґрантами у Львові, або в кружках цього товариства на провінції.

Тут зазначуємо, що кошта спровадження родини промислового робітника до Франції покриває в 60 процентах роботодавець і цих коштів не вільно робітникові потручувати з його платні.

молоді рідної школи, послухати їх гарні деклямації побачити в їхнім виконанню наші гарні національні танки — слід невтомної праці балєтмайстра Василя Авраменка. По цім бачимо, яку гарну, важну працю робить і тут, за морем, інституція „Рідна Школа." Сердечні, зворушаючі для мене були вітання кенорських інституцій. Перша теплим словом привітала мене від жіночого товариства голова його п. Атаманюкова; від гр. церкви вітав піонір цеї околиці, найдавніший поселенець пан Ропіда. Він згадав, що коли перед 27 роками прийшов він у ці місця, то ось тут, де оце ми зібралися, ще ріс канадійський праліс.

Були теж вітання від тов. „Взаїмної помочи", від „Рідної Школи", якої діти устами свого учителя передали привітання та кілька листів своїм товаришам у Старім Краю.

Другого дня, в неділю, ще дуже мила спільна прогулька озером трьома великими моторовими човнами. Бере в ній участь до 60 осіб. Дорогу, що тріває 6 годин, уприємнює нам спів дуже доброго хору, при супроводі скрипки й ґітари. Спільний обід на острові, що носить назву „Парк Кенори", спільні фотоґрафії з милими учасниками.

Ще годинка балачки в читальні „Просвіти" й, відпроваджені на стацію гуртком наших нових, але близьких і незабутніх знакомих, відїздимо назад до Вінніпеґу.

Замітне й цінне для нашої гостини в Кенорі є те, що це все урядило нам, як я вже згадувала, само робітництво, між яким нема ні священника, ні нікого з так званої по - старокраєвому вищої інтеліґенції. Свідомість, чесна праця, щире серце робить цих людей дійсними правдивими інтеліґентами.

Виїзд до Бельґії.

З огляду на випадки, що еміґранти, які одержали пашпорти на виїзд до Бельґії, не можуть одержати віза по тій причині, що не мають вимаганих документів, Еміґраційний Уряд видав спеціяльний обіжник до своїх Експозитур і Державних Урядів Посередництва Праці.

В цьому обіжникові є сказане, що кожний еміґрант, який старається про бельґійську візу, мусить перед тим вистаратися свідоцтво моралі і свідоцтво лікаря. Без тих документів бельґійські консуляти не дають дозволу на вїзд до Бельґії.

Еміґрація з Румунії.

Румунський уряд заключив умову з центральною американською республикою Гондурас, на основі котрої ця республіка згодилася поселити у себе 2.000 родин, це є около 10 тисяч осіб. Гондураський уряд обіцяв дати новим поселенцям землю даром. Перша партія еміґрантів має вже в найблизчих місяцях прибути на місце поселення.

Між поселенцями з Румунії прибуде певно також якась скількість українців з Буковини і Бесарабії, бо голод на землю в тих двох провінціях великий.

Канадя.

Зїзд українських фармерів Канади.

При кінці минулого місяця відбулася в Дофин, Манітоба, перша конвенція українських фармерів тої округи. На конвенцію прибуло споре число делеґатів. Адвокат Т. Вавринюк відчинив конвенцію і його вибрано предсідником зїзду. Секретарював Д. Демчук. В імени міста Дофин привитав зібраних посадник В. Е. Робсон. Опісля прочитано привітні телеґрами і листи. На конвенції промовляло багато бесідників, як посли манітобського парляменту Н. Грирорчук, репрезентант департаменту рільництва С. Продан, Теодор Боднар, як репрезентант домініяльного відділу годівлі худоби і інші.

Український шпиталь.

У місті Мондер докінчується будова українського шпиталя. Шпиталь має бути переданий до публичного вжитку з кінцем листопада, або в груді. Начальним лікарем першого українського шпиталя в Канаді буде д-р Н. Стрільчук, який в місті Мондер вже давно працює. Доглядання хорих вестимуть сестри Непорочного Зачаття, які покінчили спеціяльний курс.

Загальні кошта шпиталя винесуть 60 тисяч долярів.

Автомобілева прогулька по Европі.

Перший раз в історії української еміґрації орґанізується в Канаді українська автомобілева прогулька по Европі. На чолі прогульки станув п. Ю. Дробей і він веде цілу приготовчу акцію.

Прогулька кораблями переїде до Европи і тут всяде на власні авта, які будуть навантажені на кораблі. В Европі прогулька має відвідати всі держави. Так отже деякі наші еміґранти відвідають рідні села на власних автомобілях і певно спричинять чималу сензацію серед колишніх односельчан.

Бразилія.

Трахома в С. Павльо.

Офіційна бразилійська статистика подає, що в естаді С. Павльо є около 400 тисяч людей хорих на трахому. Отже коло 7 відсотків всього населення естада хорує на цю недугу.

Осторога перед поселенням.

Уряд естаду Ріо Ґранде де Сул лишив на північній своїй границі, над рікою Уруґвай, велику полосу землі, т. зв. „Фльореста." Цієї землі він не кольонізує, не робить ніяких помірів і нікому не продає землі. Не дивлячися, на це, багато чужонаціональних кольоністів поселяється на тих землях, закладає там свої господарства, не стрічаючи ніяких перепон зі сторони уряду.

Подаючи це до відома наших переселенців, перестерігаємо їх перед неправним набуванням землі, з котрої уряд, як правний власник, може їх в кожному часі викинути.

Втрата.

В Куритибі помер дня 8. жовтня ц. р. український переселенець Іван Андрусевич. Смерть наступила наслідком невдалої операції.

Покійний був діяльним громадянином, заложив деякі українські освітні і гуманітарні інституції в Куритибі, головно був основником першої української друкарні в Бразилії.

Полишив по собі загальний жаль. Похорони покійного відбулися дуже величаво.

Заробітки в Ріо де Жанейро.

Заробіток в столиці Бразилії, Ріо де Жанейро, можуть найти еміґранти таких професій: теслі, столярі, мулярі слюсарі, механіки, елєктротехніки й ковалі. Такі робітники можуть початково, залежно від їх здібностей, заробити від 10 до 14 мільрайсів. Пра-

ця треває 8 годин. Коли хтось знає португальську мову, може заробити ще більше, а саме 18 до 20 мільрайсів денно. За надчисельні години платять 50 відсотків більше, натомісць за працю в неділі, свята а також в ночі отримують робітники подвійну платню. Бажаним є, щоби робітник, який приїзджає до Ріо де Жанейро, мав при собі 25 долярів на перші видатки, це є на мешкання і прохарчування протягом двох тижнів.

Невикваліфіковані робітники можуть також найти заробіток в Ріо де Жанейро, але він вистарчить ледви на прохарчування. Коли найдуть працю за містом, можуть заробити більше, але одночасно можуть набавитися недуги, бо околиці Ріо де Жанейро є маляричні.

В інтересі еміґранта лежить, щоби мав усі свідоцтва відносно своєї професії переведені на португальську мову та затверджені бразилійським консулятом. Також коли везе якісь знаряди, повинен про це повідомити бразилійський консулят а цей видасть йому окрему на це посвідку. Без тої посвідки мусить платити мито в Ріо де Жанейро.

Арґентина.

Спадок цін герви мате.

В Аргентині впали значно ціни за тамошній чай, так званий „герва мате". У деяких сторонах С-та Катаріні і Ріо Гранде до Сул роботи коло герви мате припинено, бо продуценти не хочуть провадити її ізза низьких цін. Торговельні круги побоюються, щоби таке поведення продуцентів не спричинило кризи на ринку, а саме щоби не забракло цього продукту в продажі.

Зєдинені Держави Америки.

Агрономічна освіта.

Земельного господарства починають вчити вже в початкових школах — майже всіх у фармерських округах і деяких міских — але в „поблик скул" те навчання обмежується звичайно до огородництва; деякі школи мають експериментальні городи.

В середних школах агрономія є предметом навчання — або обовязком або до вибору — майже всюди в хліборобських округах; окрім того є багато спеціяльних середних шкіл хліборобства.

Агрономічних каледжів є тепер в Америці пятьдесять - один з приблизно 16.000 студентами, з яких понад три тисячі щорічно кінчає школу. Курси здебільша чотирирічні і обіймають так теоретичне навчання, як і досліди на експериментальних станціях і практичну роботу на фармах. Також деякі університети мають агрономічні курси.

Найліпшими сільсько - господарськими школами в Америці рахуються агрономічний каледж при Корнельскім університеті, „Ілинойсс Індостріял Юніверситі" і стейтові агрономічні каледжі в Кенсас, Айові, Мишиген і Пенсильвенії.

Еміґрація менонітів.

Німецька преса з останніх днів приносить алярмуючі вісти про великий переселенчий рух менонітів з Росії.

Меноніти, це німецька релігійна секта, яка давно ще за царських часів з релігійних зглядів пересилилася з Німеччини до Росії. Найгустіше осідали групами над Волгою, а також на Україні, на Криму, на Кавказі і на Сибірі. Від царського уряду одержали меноніти безплатно великі смуги землі і ріжні привилеї, а передовсім звільнення від обовязку військової служби. Меноніти є взірцевими рільниками, заможні, ощадні а навіть скупі, живуть замкнені в своїй релігійній секті, не піддаються впливам оточення, є противниками воєн і революцій, та часто міняють місце свого осідку, як не подобаються їм обставини, або як думають, що десь загрожений є мир.

Ще за царських часів, в періоді японсько - російської війни частина менонітів виеміґрувала з Росії до Канади. З вибухом світової війни частина канадійських менонітів переселилася до Мексика, а звідси після закінчення війни одна частина знову повернула до Канади, а друга виїхала до південної Америки. З вибухом російської революції деякі російські меноніти поселилися в Польщі, звідки шукають дороги до Канади і південної Америки.

Найбільша ґрупа менонітів аж до останніх часів залишилася на своїх оселях на землях Союзу Соціялістичних Радянських Республик, де над Волгою і в інших місцевостях створили свої автономні республики і вели взірцеву рільничу культуру. Німецькі часописи стверджують, що останній переселенчий рух менонітів має підклад не лише економічний, але і релігійний. Менонітські секти, що є дуже побожні і релігійні, не можуть погодитись з релігійними переслідованнями в Союзі Радянських Республик і з цеї причини масово покидають вони свої оселі і через Москву прямують за море. Кілька тисяч осіб заїхало вже до Гамбурґа і тут чекають на дальшу свою долю. Кільканацять тисяч менонітів зі своїми жінками і дітьми кожного дня зїжджають з над Волги, з України, з Криму, з Кавказу і Сибірі через Москву і домагаються дальшої переправи.

На такий масовий рух менонітів не був приготований ані радянський уряд, ані іміграційні країни.

Переговори заступників менонітів з канадійсь-

кими іміґраційними властями на разі не довели до ніяких вислідів. Канадійська сіпіярська компанія кольонізаційна приймила би на свої землі менонітів, але домагається, щоби хтонебудь заплатив за них морську і залізничу переправу і забезпечив їм прожиток через зиму в Канаді. Подібне становище займив також канадійський уряд. А саме на просьбу епископа Тавса зі Саскачевану, аби уряд приймив до Канади менонітів, відповів канадійський премієр міністрів Кінґ, що ця задача потягає за собою велику відповідальність, що тяжко є перезимувати нові еміґрантські маси в Канаді і що уряд згодився би приняти менонітів, о скільки канадійські меноніти заґарантували би їм перезимування і уладнання на фармах.

Також переговори з арґентинськими властями досі були безуспішні.

Долею менонітів інтересується живо німецька публична опінія. Домагається вона від німецького уряду, щоби допоміг матеріяльно до переселення менонітів до Канади, або робиться проєкт, щоби цих менонітів поселити у Східних Прусах для скріплення німецького елєменту на східних границях Німеччини. На разі всі заходи і пляни в справі менонітських переселенців є безуспішні, і одна частина їх сидить в Гамбурґу, а друга коло Москви. Радянський Уряд який не бажає собі менонітських еміґрантів близько столиці, а не має спосібности, щоби їх десь можна було примістити в чужих краях, загрозив, що всі менонітскі родини зпід Москви перетранспортує на поселення на Сибір.

Положення менонітських еміґрантів, які покинули під зиму свої старі оселі і майже за безцін позбулися свого добра, є дуже тяжке і гідне пожалування.

Еміґраційні справи.

Еміґраційний рух в липні.

В місяці липні ц. р. виїхало з Польщі загалом 15.900 еміґрантів, з чого 10.891 осіб до держав Европи, 5.009 до позаевропейських країв.

Еміґрація до важніших країв так представляється: Франція 9.155, Німеччина 1.362, Бельґія 270, Зєдинені Держави Америки 620, Канада 2.708, Арґентина 466, Бразилія 898, Уруґвай 79, Африка 24, Палестина 67 і Австралія 39.

Реміґрація в тім місяці виносила 1.994 осіб, з того з европейських країв вернуло 1.372, з інших країв 622 особи.

Дослідний обїзд.

Директор Еміґраційного Уряду п. Б. Наконечніков вернув з обїзду осередків еміґрації в Данії, Голяндії, Бельґії і у Франції. Ціллю його поїздки було прослідити умовини, серед яких працюють еміґранти з Польщі, головно у Франції і Бельґії та ствердження потреб еміґрації під матеріяльним і культурним оглядом.

ХРОНІКА.

Ринок праці. В часі від 12. до 19. жовтня число безробітних, зареєстрованих в Д. У. П. П., обіймало 88.038 осіб. З підмог користало 34.018 осіб, в тому з законних причинків 33.641 осіб, з доразових 377 осіб. Працю одержало 8.184 осіб.

Книжка про Перу. Заходами Наукового Еміґраційного Інституту в Варшаві вийшла книжка М. Б. Лєпецького п. н.: „Східне Перу або Монтанія.“

З недолі еміґрантів. У місті Едмонтоні скочила до ріки Анастазія Ковальчук, бажаючи поповнити самогубство. На щастя її виратували. Причиною цього кроку недостача праці.

Катастрофа на будові. При будові мосту в Мус. Джо, Саск. обірвалося руштовання і трьох робітників: Н. Мирон, В. Спілюк і С. Завольський упали з висоти 75 стіп в долину. Їх перевезено до шпиталю. Одначе, на щастя, крім потрясення і побиття, ніхто з них не став калікою.

Смерть у копальні. Недалеко міста Олифанту в Зєдинених Державах згинув при праці на копальні український еміґрант Микола Гулячок. Смерть наступила наслідком обвалу. Покійний полишив жінку і шестеро дітей.

Читайте і поширюйте „Українського Еміґранта“!

ЗМІСТ: Кріза в хліборобстві. — Еміґраційні можливости в 1930 р. — Поселення родин на фармах. — Дещо про Канаду. — Лікарські шикани. — Еміґрація до Франції: Спроваджування родин. — Виїзд до Бельґії. — Еміґрація з Ромунії. — Канада: Зїзд укр. фармерів, Український шпиталь, Автомобілева прогулька. — Бразилія: Трахома, Осторога перед поселенням, Втрата, Чи можна найти працю в Р. Ж. — Арґентина: Спадок цін герви мате. — Зєдинені Д. Ам.: Агрономічна освіта. — Еміґрація менонітів. — Еміґраційні справи: Ем. рух в липні, Обїзд — Хроніка. — О. Кисілевська: З мандрівок по Канаді.

Видає Т-во Опіки над Українськими Еміґрантами. — За редакцію відповідає Генрик Рогожинський.
З друкарні „Львівської Новочасної“. Львів, вул. Пілсудского 21.